

26.9.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntö 19.8.2013, OKM/47/040/2012

Korkeakoulutettujen uutta erikoistumiskoulutuksen kokonaisuutta valmistelevan työryhmän muistio

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa muistiosta ”Asiantuntijuus edellä”.

Tiivistelmä lausunnon kannanotoista

Lähtökohtaisesti työryhmän ehdotukset korkeakoulutetuille kohdistetuista erikoistumisopinnoista ovat oikeansuuntaisia ja kannatettavia.

Muistion lopussa työryhmä on tehnyt joukon esityksiä, kohdat 4.1. – 4.9. Näistä valtiovarainministeriöllä on lausuttavaa lähinnä rahoitukseen liittyen, sillä rahoituksen näkökulmasta uudistus herättää vielä joukon kysymyksiä. Valtiovarainministeriö painottaa, että mahdollinen taloudellinen tuki erikoistumiskoulutuksen kehittämiseen tulee kohdentaa opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoista. Valtion henkilöstöpolitiikan näkökulmasta muistio herättää kysymyksen JET-näyttötutkintojen tulevaisuudesta.

Valtiovarainministeriön lausunto

Lähtökohtaisesti työryhmän ehdotukset korkeakoulutetuille kohdistetuista erikoistumisopinnoista ovat oikeansuuntaisia ja kannatettavia. Nykyisin ongelmana on suunniteltujen kaltaisten opintokokonaisuuksien puuttuminen monilta aloilta sekä tutkinnon täydentämisen ja laajentamisen vaikeus tutkinnon suorittamisen jälkeen esim. korkeakoulujen tutkintokoulutusta hyödyntämällä. Tämä on osaltaan johtanut tilanteeseen, jossa tutkintokoulutukseen hakeutuu jo korkeakoulututkinnon suorittaneita aikuisia, jotka hyötyisivät pikemminkin työryhmän ehdotuksen tyypisistä erikoistumiskoulutuksesta. Tämän epäkohdan korjaaminen mahdollistaisi tutkintokoulutuksen voimavarojen kohdentamisen yhteiskunnallisesti tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin.

Erikoistumiskoulutuksen rahoittaminen (kohta 4.9.)

Työryhmän ehdotus korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutuksen monikanavaisesta rahoituksesta ja sen järjestämisestä jää lausuntomateriaalin pohjalta hieman epämääräiseksi. Lähtökohtana kuitenkin on, että erikoistumiskoulutuksen ensisijaisia rahoittajia olisivat työnantajat ja koulutukseen osallistuvat henkilöt. Lisäksi eri ministeriöt voisivat ohjata koulutukseen rahoitusta alakohtaisten ja yhteiskunnallisten tarpeiden mukaisesti. Tällä tarkoitetaan esim. opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan sisältyvää opettajien täydennyskoulutuksen rahoitusta ja sosiaali- ja terveystieteiden pääluokan EVO-rahoitusta, joiden ajateltaisiin pysyvän ennallaan.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmalleja ehdotetaan muutettavaksi 1.1.2017 alkaen siten, että malleissa huomioitaisiin myös erikoistumiskoulutuksessa suoritettut opintopisteet. Korkeakouluja voidaan tällä tavoin kannustaa järjestämään uuden tyyppistä koulutusta. Vuonna 2013 käyttöön otetussa yliopistojen rahoitusmallissa on yhtenä tekijänä avoimena yliopisto-opetuksena tai erillisinä opintoina suoritettut opintopisteet. Nähtäväksi jää tuleeko näiden ottamisella mukaan rahoitusjärjestelmään olemaan vaikutusta yliopistojen halukkuuteen kehittää kyseisiä opiskelumuotoja. Toistaiseksi esim. erillisten opintojen suoritusoikeuden myöntämistä on käytetty melko vähän.

Työryhmän ehdotuksen mukaan korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeinen erikoistumiskoulutus olisi pääsääntöisesti maksullista, mutta opetus- ja kulttuuriministeriö voisi yhteiskunnallisista ja koulutuspoliittisista syistä rahoittaa erikoistumiskoulutusta myös täysimääräisesti. Tällaisia tilanteita tai syitä ei kuitenkaan yksilöidä tarkemmin. Erikoistumiskoulutuksesta perittävän maksun suuruudesta päättäisi korkeakoulu. Erikoistumiskoulutusta olisi mahdollista järjestää liiketaloudellisena toimintana, jolloin suoritettuja opintopisteitä ei huomioitaisi korkeakoulujen rahoitusmalleissa. Toisaalta, mikäli koulutuksen järjestämiseen osoitetaan julkista rahoitusta, voidaan siitä periä korkeintaan omakustannushinta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotetaan tukevan korkeakouluja uuden erikoistumiskoulutuksen käynnistämisvaiheessa vuosittain 6 milj. eurolla vuosina 2014–2016. Työryhmän ehdotuksen perusteella ei varsinaisesti käy ilmi edellyttäisikö tämä lisärahoitusta verrattuna nykykehikseen. Valtiontalouden näkökulmasta mahdollinen taloudellinen tuki erikoistumiskoulutuksen kehittämiseen tulee kohdentaa opetus- ja kulttuuriministeriön olemassa olevista määrärahoista vuoden 2014 talousarvioesityksen ja vuosia 2014–2017 koskevien valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa menokohteita priorisoiden.

Erityisesti koulutuksen maksullisuuden ja maksun suuruuden osalta korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutus jäisi kokonaisuutena edelleen hajanaiseksi ja olisi riippuvaunen koulutusalaista ja koulutuksen järjestävästä korkeakoulusta. Työryhmämuistiossa ei oteta kantaa mahdollisuuteen suorittaa useampia korkeakoulututkintoja. Tämän mahdollisuuden säilyessä on riski, että aikuisten hakeutuminen tutkinto-opiskelijoina jatkuu, elleivät erikoistumiskoulutukset saavuta sekä työnantajien että opiskelijoiden sil-

missä houkuttelevampaa vaikkakin kalliimpaa tapaa lisäosaamisen hankkimiseen ja osaamisen päivittämiseen.

Erikoistumiskoulutus ja valtion oma henkilöstö

Myös valtion oman työnantajapolitiikan näkökulmasta muistion ehdotukset ovat kannatettavia. Valtion henkilöstöstä suuri osa toimii asiantuntijatehtävissä ja heidän sekä valtion työnantajien näkökulmasta selkeämpi ja modulaarisen opiskelun mahdollistava järjestelmä on kannatettava. Erityisesti käyttäjälähtöinen ja kattava verkkopalvelu on suuri askel eteenpäin.

Muistiosta ei löydy vastausta siihen, miten valtiollakin tehokkaiksi koulutuskokonaisuuksiksi todetut JET-näyttötutkinnot tullaan jatkossa järjestämään. Valtion näkökulmasta olisi hyvä jos JETin tyyppisiä kokonaisuuksia voitaisiin jatkossakin toteuttaa myös työpaikkakohtaisina tai esim. muuttaman organisaation yhteisinä kokonaisuuksina.

Määräpäivä 30.9.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
valtion työmarkkinajohtaja

Juha Sarkio

JAKELU

kirjaamo@minedu.fi

TIEDOKSI

Annika Klimenko, VM/BO
Marjaana Laine, VM/HO